

Stjernø-utvalget
v/Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 Oslo

Oslo, 08. oktober 2007

Vår ref.#155069/1 Deres ref.

Innspill fra NITO til utvalget for høyere utdanning - Stjernø-utvalget

NITO – Norges Ingeniør- og Teknologorganisasjon ønsker med dette å gi innspill til Utvalget for høyere utdanning - Stjernø-utvalget om hva NITO mener er viktige utfordringer for framtidens høyere utdanning.

Høgskolenes rolle i det norske utdanningssystemet

NITO mener det er viktig å diskutere hva som skal være universitetenes og høgskolenes ulike roller og egenart i det norske utdanningssystemet. NITO mener høgskolene har en spesielt viktig rolle som leverandør av profesjonsutdanninger på bachelornivå. Flere høgskoler gjøres om til universitet, og NITO mener dette bidrar til å svekke identiteten til både høgskolene og universitetene. Deres respektive roller og faglige fokus bør snarere tydeliggjøres enn utviskes. NITO mener det er uheldig dersom kampen om å få universitetsstatus går på bekostning av gode praktisk orienterte profesjonsutdanninger. En ser allerede en tendens til at bachelorutdanninger på universiteter blir mer spesialiserte og innrettet mot en master.

Høgskolene har tradisjon for samarbeid med næringslivet, og har større mulighet for å benytte lærekrefter med praktisk yrkesbakgrunn. Dette er særlig viktig med tanke på at studentene skal utvikle en profesjonsforståelse og identitet. Samtidig er det viktig at høgskolene ikke betraktes som mindre attraktive for studenter og ansatte.

NITO mener læringsmålene beskrevet i rammeplaner og krav til kompetanse hos lærekreftene blir viktige for å opprettholde kvaliteten på profesjonsutdanningene. Videre er NITO bekymret for at kravet til forskningskompetanse og publisering får for stor plass i høgskolene. Dette kan medføre en svekkelse av profesjonsutdanningene som disse har ansvaret for.

Kostnadsutfordringer spesielt m.h.t. teknologiske utdanninger

Både rapporten om evaluering av kvalitetsreformen og en rapport fra en forskergruppe ved Universitetet i Bergen viser at finansieringssystemet har en del svakheter. Det som er bra med det nye finansieringssystemet er at det fører til økt oppmerksomhet om resultater. Samtidig er det et problem at finansieringsmodellen premierer kvantitet, mens målsettingene legger stor vekt på kvalitet.

Finansieringssystemets begrensninger er at det kun er kostnadsstyring basert på årsbasis, noe som ikke gir tilstrekkelig med langsiktig planlegging for lærestedene. Infrastruktur og oppgraderinger ved institusjonene krever mer langsiktig økonomisk planlegging. Dette gjelder alle utdanninger.

Tilbakemeldinger fra fagmiljøene viser at de teknologiske utdanningene har en spesiell utfordring når det gjelder finansiering. Teknologisk utdanning er kostnadskrevende i forhold til mange andre utdanninger. Dagens finansieringssystem der basisfinansieringen er basert på tidligere års studenttall gjør det vanskelig å gjennomføre langsiktig planlegging av blant annet investering i kostbart teknisk utstyr.

Stykkprisfinansieringen av studiepoengproduksjon har bidratt til økt konkurranse om å trekke til seg nye studenter. NITO er opptatt av at dette ikke må gå ut over langsiktighet med hensyn til studietilbud. Det vil være problematisk dersom institusjonene blir mer fokusert på antall studenter enn hvilke utdanninger samfunnet har behov for. NITO er bekymret for den langsiktige virkningen dersom institusjonene velger bort studier som krever langsiktige investeringer i for eksempel utstyr, for å satse på mindre kostnadskrevende, og tilsynelatende populære studier. Videre det er det viktig at bruk av ressurser på reklame/markedsføring ikke må gå ut over mer langsiktige investeringer.

NITO mener man må se på muligheter for at utdanningsinstitusjonene får avtaler om langsiktig drift, noe som kan gi bedre rom for mer langsiktig planlegging.

Regionalt samarbeid / funksjonsdeling.

Diskusjonen rundt regionalt samarbeid og funksjonsdeling blir også et spørsmål om universitetenes og høyskolenes autonomi kontra statlig styring. NITO mener at Norge er et for lite land til at man kan ha et universitet på enhver tue, og går inn for sterkere regionalt samarbeid og funksjonsdeling.

Institusjonene bør gis bedre incitament for samarbeid, både institusjonene imellom og med samfunns- og næringsliv. NITO mener at regionale utdanningssteder bør være tilknyttet større institusjoner for å sikre et tilstrekkelig fagmiljø. Som eksempel kan man se for seg en regionsmodell der universitetene har et ansvar for samordning av høyskolene i sin region.

NITO mener universiteter og høyskoler fortsatt skal sikres en høy grad av akademisk frihet, og ikke styres av hensynet til markedet eller eksterne oppdragsgivere. Høyere utdanning bør definitivt være et offentlig ansvar, og NITO ser et klart behov for nasjonal styring og koordinering av nye studieretninger og dimensjonering av studiekapasitet.

Det er behov for en overordnet styring av utdanningstilbud, spesielt for å sikre at svingninger i studenttilgangen ikke er bestemmende for et samfunnsnyttig studiums eksistens.

Spørsmålet om hvordan man skal organisere undervisnings- og forskermiljøene, om de skal være spredt eller samlet i enheter eksempelvis per region, er også tema for regjeringens regionalmelding fra 2006. Det er viktig at man sikrer et visst faglig miljø, og spesielt i forbindelse med masterstudier må det være forskermiljøer knyttet opp til disse. Da må man også diskutere hvilken organiseringsform som er mest fornuftig.

Styrings og ledelsesformer.

Universitetene skal fortsatt være frie, kritiske og frihetsfremmende institusjoner slik de har vært i generasjoner, med fokus på langsiktig, grunnleggende forskning og forskningsbasert undervisning. Dette oppnås etter NITOs oppfatning best ved at institusjonenes styrer har et internt flertall og ved at styrets leder har legitimitet fra lærestedets ansatte.

Dagens styresammensetning med ekstern representasjon gir institusjonen nyttig kontakt mot næringslivet og samfunnet, og sikrer det offentliges behov for innsikt og innflytelse i institusjonens drift.

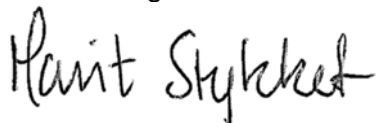
Overgangen fra valgt ledelse til ansatt har, i følge evalueringsrapporten for kvalitetsreformen, medført at institusjonenes ledere opplever økt handlingsrom. Samtidig er den formelle medbestemmelsen til de ansatte svekket. Rapporten sier også at selv om de ansatte ville foretrukket å velge sine ledere, verdsetter de endringene i retning av en sterkere ledelse.

Dersom man velger å ansette rektorer mener NITO at det er mest hensiktsmessig å bruke åremålsstillinger slik dagens regelverk tilsier. NITO mener åremålsstillinger fortrinnsvis bør være på 6 år.

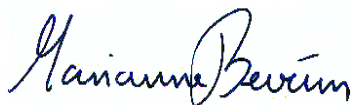
Studentfracfall

NITO ser med bekymring på den store fracfallsprosenten for ingeniørutdanningene. Innføring av kvalitetsreformen har ikke endret betraktelig på fracfallsprosenten til tross for fokuset på høyere studentgjennomstrømning. Det er forsket svært lite på årsaker til studentfracfall, eller årsaker til at studentene lykkes. NITO mener dette må kartlegges bedre, slik at man kan finne metoder for å senke fracfallsprosenten.

Med vennlig hilsen

Marit Stykket
President

Marianne Bevum
Rådgiver
Marianne.bevum@nito.no
Tlf.: 22 05 35 04